

(0138)

LA CAMPANA DE GRACIA.

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

CADA NÚMERO **5** CÉNTIMS PER TOT ESPANYA.

Números atrassats: 10 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga.
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pesetas 1'50
Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50

¡A PARÍS! ¡¡A PARÍS!!...—VIATJE Y GASTOS PAGATS—SORTIDA DELS COMISSIONATS

Si aixó es pau ni may que hi hagi guerra

Lo present número ha passat per la censura de la autoritat militar.

LA MES NEGRA

NS ve á la memoria avuy el quiento de aquell traginer que s'estava confessant per haver robat un cap de ronsal que se'l va trobar á la ma sense saber com.

—Poca cosa es aixó li digné 'l confés. Un cap de ronsal ¿qué pot valer al cap-de-vall?

—Oh—afegí 'l traginer—es que lligada ab el ronsal hi havia una

mula.

—Aquesta es la mes negra!—exclamá 'l confés.

—No, pare, no: aquesta era baya: la segona blanca, la tercera pardilla, y la mes negra de totes era l'última.

Generalment, sempre l'última es la mes negra.

***

Y aquí á España, després de la desastrosa guerra que acabem de sostenir, resulta també que la mes negra es l'última. ¡Y tant negra com es!

Res importa que s'haja firmat lo protocol, preliminar de la pau: la mort segueix cebantse ab la mateixa feresa que durant la guerra, en la joventut desvalguda, tísica y anémica que arriba de aquelles terras qu'hem perdut, gracias als errors, á las imprevisións y á las torpesas dels governants. Com si aquells imensos cementiris no poguessen ja engolir mes carn espanyola, 'ls pobres repatriats venen á morir á Espanya.

Aixó per una banda. Per altra part se presenta cada día mes amenassadora la qüestió de fondos, de tal manera, que, segons diuen, ja no sab el govern de que fer mànegas. Per mes que busca diners no 'n troba, y 'n necessita molts pera fer cara als compromisos que vá anarse creant, sense pararse á reflexionar de ahont havían de sortir.

Mentres va poder aixecar empréstits ruinosos hipotecant tot lo hipotecable, pignorant tot lo pignorable, forçant fins á un límit insuportable la circulació fiduciaria al objecte de poder disposar dels préstamos del Banc d'Espanya, la cosa va anar admirablement: los millóns se consumían com brescas y 's dissipavan com fum. Sens mes que alegar tot' hora las costosas exigencias de la guerra, 'l país callava, sufert y resignat. ¿Qué mes podia fer en aquells moments, tan crítichs y solemnes?

¡La guerra!... ¡Quína situació mes cómoda y socorreguda pels governs despilfarradors per naturalesa!... En circumstancias tan anormals no tenen aturador que 'ls continga, y ja se sab: á riu revolt y tórbol, ganancia de pescadors.

Però, á la fi 's descubreix l'abisme, que ha anatavorant no sols la fortuna y 'l crèdit de la nació, sino fins la sort de las generacions futuras. Lo mateix govern, diuen qu'está aterrat, al veure 'ls gastos inmensos que ha fet ab motiu de la guerra, y al ferse càrrech de las atencions que encare quedan pendents de liquidació. Una pluja, mes que pluja un verdader ruixat de comptes, reclamacións y exigencias de totes menas, li cauhen al damunt sense parar un sol instant. Y lo qu'es per contenir los efectos de aquest xafech espantós no li ha de valer lo parayguas de la suspensió de las garantías. Podrá contenir si 's vol durant algún temps encare 'ls efectos de la legítima indignació del país; pero lo qu'es als acreedors no logrará pas ampararlos ab aqueix parayguas, per reforsat que sembli. Ells son els que al últim l'han de ofegar, y lo mes trist es que ofegarán també á la desventurada Espanya.

Quan se presenti—si es que s'arriba á presentar—la liquidació completa y detallada dels gastos que s'han fet ab motiu de la guerra, aseguran que la nació en pes, caurá d'espatllas, y no será difícil que caygui per no aixecarse'n may mes.

***

Sembla qu'en una situació tan apurada, deuria haverhi una mica d'enteniment, per demostrar quan menos que 'ls que 'ns han portat á la ruína, procuran fer algún esforç per no acabar de precipitarla.

Aixís las familias que sufren a'lgún contratemps de fortuna, quan s'adonan del seu estat, acostuman á reprimirse, posant coto als despilfarros y suprimint gastos inútils.

¿Ho fá aixís, per ventura 'l govern que 'ns ha captigut en sort ó en desgracia?

Pròu, prou!... Estará tant aturrullat com vulguin; pero l'aturullament si es que li arriba á l'ànima, no li alcanza á las mans. Foradadas las té, y com á tals continúa empleantlas.

Ara mateix acaba de votar un crèdit de 500.000 franchs perque 'ls nostres comissionats que han anat á París á donar diplomática sepultura á las colonias ho passin lo més agradablement possible. No en vá alguns se n'han portat als fills y altres als nebots dels ministres, joves de la primera volada que necessitan endur-

se'n un agradable recort de las delicias de París. Y la nació paga aquest entierro de primera classe.

Hi ha més encare: per decidir al president de la comissió Sr. Montero Ríos á aceptar un càrrech tan ayros, ha sigut precis complaure'l, destinant de cop y volta prop de un milió de pessetas, á la construcció en lo seu feudo de Santiago de Galicia, de una escola de veterinaria de carácter monumental, que dongui testimoni públich de la seva influencia política. Bó es realisar l'ensenyansa de la veterinaria en un país compost en sa inmensa majoria de animals de carga.

Però tot aixó es res, al costat del gran negoci que 's prepara, consistent en abonar á una comunitat de monjas de Vallecas la suma de tres milions de pessetas, que fá molts anys venían reclamant en vá. Los governs anteriors se negavan á pagarlas per no créureho de justicia, y ha vingut l'hora de que siguessin ministres los Srs. Groizard y Puigcerver, advogats consultors de aquella comunitat perque 's girés completament la truita. Contra 'l parer de la majoria del Concell d'Estat y conformantse al simple vot particular de un conceller, los advocats de las monjas interessadas, avuy ministres de la corona, preparan las cosas, perque 'ls dócils diputats de la majoria, quan tornin á reunirse las Corts, votin un projecte de lley disposant el pago dels tres milions á las ditxosas monjas, que com á tals han fet vot de pobresa.

Y aixís va tot en aquesta nació, arruinada, aniquilada, completament perduda; per obra y gracia dels despilfarros dels seus administradors.

No fá gayres días, obtenía 'l ministre de la guerra un crèdit de sis milions de pessetas per l'adquisició de 10.000 llots, destinats als soldats que tornan malats de las colonias.

Aquests fets y altres molts que podriam citar indican de una manera massa clara, la marxa que s'va seguint després dels espantosos desastres de la guerra, enterament igual á la que se seguía avants de que la guerra 's declarés, ab l'agravament emperó de que avuy ens trobem completament arruinats.

Los ciudadans egoistas que 's refian de lo que individualment posseheixen per viure tranquils y no cuidar se poch ni molt dels grans apuros de la nació, están en un error: quan no hi haja mes remey ells haurán de saldar los deutes contrets per medis directes, si 'ls indirectes que avuy s'usan, no bastessin.

¿Qué diu qu'Espanya tal com la van conduhint, no estiga destinada á sufrir una intervenció estrangera, convertintse en un segon Egipte?

Aquest será 'l digne coronament de la impudicia dels governs y de la cobardia y la indiferencia del poble. Aquesta será, sens dupte, la mes negra.

P. K.

N períodich treu els comptes de lo que ha de pagar el govern, avuy ler de Octubre, per rahó dels interessos y obligacions del deute públich: lo total puja á 141 milió 919,684 pessetas. Aixó en un trimestre no mes y sense contar certas obligacions que no están encare consolidadas.

Però, en ff, deixemlas estar de moment que ja anirán sortint. Multiplicant per 4 la indicada xifra, en rahó als quatre trimestres en que l'any se divideix, trobém que las atencions del deute absorbeixen anualment la suma de 567 milions 678,736 pessetas, y sent lo pressupost de ingresos de la nació de 866 milions 014,870 pessetas, y dat que tota aquesta suma s'arriba á fer efectiva, no quedan més que 298 milions 336,134 pessetas pera atendre á tots los gastos públics.

Vegin, ab aquests senzills datos si es possible que la nació espanyola pugua salvarse de la bancarrota, á que l'han conduhida 'ls tremendos disbarats dels ministres que de 25 anys ensá venen *desgovernantla*.

Un redactor de *Le Petit Bleu*, va tenir ocasió de visitar al assés de la soberana d'Austria en lo despaig del jutje de instrucció de Ginebra. Li va fer algunas preguntas, y Luccheni va respondre:

—¿Ho voléu saber perque la vaig matar? No es pas tan difícil de endevinarho. «Tu no has treballat may, tu

no has sigut may infelís; jo he treballat sempre, jo he sigut sempre desgraciad. Donchs *pam!* Aixó va per tu (Fent lo gesto de ferir.)

Y fent instantáneament un segon gesto, 'l de tallarse 'l coll:—¡Y ziss, aixó va per mí!

De una de las cartas, publicadas en *La Vanguardia* per D. Joan Sellarés, president del *Foment del treball nacional*:

«Así, pues, el mejor desquite que nos cabe tomar de nuestra derrota, será imitar al pueblo que nos ha vencido.»

No hi ha res mes repugnant que llegir en un períodich pantorrillesch com *La Dinastia* atachs y mes atachs contra 'l sufragi universal. Días enrera afirmava que 'l país fa 'l mateix cas del sufragi universal que de las coplas de Calainos.

No es aixó, Sr. *Sofista* y *sopista* tot en una pesa: de qui no fa cas el país no es del sufragi, sino dels xanullers y taruguias que 'l monopolisan per falsificarlo de la manera mes asquerosa y mes indigna; y no 'n fa cas per la gran repugnancia que li produheixen. Ab gent tan poch escrupulosa, no hi ha res segur: ni 'l sufragi universal, ni 'l sufragi restringit, ni 'l *sursum corda*.

Als Estats Units no se'n van ab *chiquitas* com en un altre país que jo coneix y vostés també. Va haverhi allí qui va tractar de aprofitarse del tribull de la guerra, pera fer lo seu negoci á expensas de l'alimentació y l'assistencia dels soldats, y ha bastat que la opinió pública y la premsa prenguessin cartas en l'assumpto, perque 's fes rápida justicia.

Va obrirse una informació rigorosa y de la primera embestida han caygut á las urpias dels tribunals 19 jefes y oficials, 6 jefes de administració y uns quants abastaixedors sense conciencia.

Y com siga que ab aquestas cosas sol succehir lo mateix que ab las cireras, que al tirarne una 'n segueixen varias, las responsabilitats van extenentse de tal manera, que fins se tracta ara d'una acusació formal contra el secretari de Guerra, qu'es com si diguessim contra 'l ministre del ram.

De fixo que no faltará algún polítich espanyol de gran tupé, que digui:—Pero ¿qué dimontri fa aquest Mac-Kinley dels meus pecats, que no amordassa á aqueixa premsa escandalosa?

¿Qué felís ha de ser un poble, que fins després de las grans victorias que ha alcansat, no se cega ni 's distreu, ans bé, proclama y sosté el principi de justicia exemplar, que prescriu: «Quí 'l ha feta que la pagui!»

Prenguin nota del següent dato:

L'anarquista Joan Batista Soffianti, detingut á Turin vestia trajo rrelligiós y acabava de regressar de Roma, ahont havia anat en peregrinació, quan sigué pres. Se concedeix extraordinaria importancia á n'aquesta detenció.

¿Un anarquista ab sotana! ¿Qué 'ls hi sembla?

A pesar del armistici, 'ls yankees continuan enviant á Filipinas tropas y barcos de guerra. Ab aixó sols demostren clarament quinás son las sevas intencions, respecte á la sort futura de aquelles islas.

¿Veritat que casi no valia la pena de gastar una millonada enviant á París als comissionats que han de concertar y suscriure 'l tractat de la pau?

Després de tot ens pendrán tot lo que vulguin, y 'ls ho donarém tot sense replicar; tot, menos una cosa: 'l tupé de D. Práxedes.

Aixó may!... Primer la vida!

LA HUELGA DE LA COLONIA SEDÓ.—A l' hora en qu'escribim las presents ratllas continúa en lo mateix estat. No hi ha hagut medi fins ara de fer comprendre al opulent senador vitalici, que un obrer, treballant 12 horas mortals cada dia y guanyant una trista semanada de 8 á 9 pessetas, no pot viure materialment, ni menjant tronxos de col, sobre tot si ha de mantenir á una familia. Las justas queixas dels infelissos operaris no arriban á l'altura que ha lograt conquistar l'opulent senador vitalici, ab la suor dels pobres.

¿Com se comprén que hi haja á Catalunya un sens fi de fabricas que sense reunir de bon tros las favorables condicions económicas de la Colonia Sedó, la qual disposa com á forsa motris de tota l'aygua del riu, recompensin sino ab esplendídes, á lo menos molt millor que aquesta lo treball dels seus operaris? ¿Com s'explica que no pugan ferse á Ca'n Broquetas, lo que s'fa en molts altres establiments similars? ¿Será tal volta que 'ls industrials opulents que son á la vegada senadors vitalicis, tenen interés en demostrar palpablement lo que pot esperar la classe obrera, de la seva intervenció en la vida política del país? ¿Será tal volta que tenen en projecte la presentació de una lley, establint com á salari máxim el famós semanal de vuit á nou pessetas? ¿Será que aspiran á que quan sigan morts els canonisins com autors del gran miracle de fer que 'ls obrers visquin sense menjar?

Davant de aquestas abusos inhumanos, no 'ns cansarém de reiterar á la classe treballadora la necessitat en que 's troba, cada dia per cert mes apremiant, de pendre en la política una part activa, fent us constantment dels drets que las lleys reco-

neixen per un igual a tots els ciutadans de la nació. De altra manera serian respectats si constituïssin una força política degudament organitzada, per l' istil de lo que succeeix a França, a Alemanya, als Estats Units y altres nacions que marxan al davant del progrés social.

En cassos tan especials com la huelga Sedó, l' opinió pública en massa s' posaria al costat dels treballadors, secundant-los, alentantlos, y fins protegintlos materialment, hasta ferlos conseguir una millora equitativa sobre las condicions impossibles a que se 'ls vol obligar a treballar. La rahó y l' humanitat triunfan sempre ab sols que las victimas de la injusticia sapigan interessar a l' opinió pública.

Los esforços limitats que a favor de tants infelissos venen fent, entre altres elements, las autoritats populars de Olesa, que tenen ocasió de presenciarse de aprop tots els horrors de la huelga, aixis com las injusticias que l' han motivada, s' ampliarian extraordinariament y lograrian interessar a tot lo país, convertintse en una força inmensa, incontrastable.

No fem cap cárrech als pobres obrers, ja massa abatuts per la explotació iniqua quan treballan, y per la miseria mes espantosa quan se troban parats a pesar seu. No fem mes que senyalarlos una direcció que creyém ser un bon camí. Y moltas mes cosas els diriam si estessim segurs de que la previa censura establerta pera salvaguardar las institucions, l' exércit y l' armada y l' ordre públich no havia de ferse extensiva també a las qüestions del treball,

.....

CARTAS DE FORA.—Palafrugell.—Ab los noms de María, Estrella y Sara, ha sigut inscrita en lo registre civil la filla del matrimoni lliure-pensador Angel Oliver y Magdalena Llansó: ab aquests son quatre 'ls actes de la mateixa classe que porta realitzats.

Vilasar de dalt.—Es molt xocant la conducta del Ajuntament ab la qüestió de la carn. Ab l' excusa d' emprendre obras públicas la té monopolizada, venentla 20 céntims los 400 grams més cara qu' en los pobles vehins, aixis es que son molts els obrers qu' en días de festa van a provehir a fora, resultant que 'ls burots fan algunas presas, ocasionante 'ls consegüents disgustos. En cambi la major part dels días venen los recaders de Mataró ab algunas teras de badella, passant-las ostensiblement sense que ningú las decomisi, ¿y no saben perquè? Perque la major part se reparteix entre individuos del Ajuntament. Hora seria ja de que cessessin tots aquests escándols.

Tordera.—A causa de tenir los seus fondos en valors que han suferit una baixa considerable, la sociedad de socorros mútuos de Sant Fariol, va acordar suprimir gastos, comensant pel predicader el día de la seva festa, y al posarho en coneixement del rector, aquest va cremarse de mala manera, sense tenir en compte que l' any anterior els havia portat un orador sagrat que comensó 'l sermó y no sapigüé acabarho.— Aquest mateix esnotanat predicó en la missa matinal dihent que la fé está perduda, que 'ls que anavan a captar per algún sant no arriegaven res, y qu' encare hi havia desvergonyit que deya:—Als sants deixéme'ls per mi, que ja 'ls mantindré jo.—Ja no es d' entrar—afegia—que las cosas d' Espanya vayan tan malament: tota la culpa la té la falta de fé.

Havia de afegir que també la té la falta de quartos, ja que son moltas las familias que volent treballar, no troban ni feyna ni pa.

Molins de Rey.—Tenim un rector tan económic, que ha acabat per suprimir l' orga que 's tocava en las festas del any. Un feligrés li va demanar que a lo menos la fes tocar els diumenjes, y ell li va respondre:—Jo soch l' amo de la iglesia, y a casa faig lo que 'm dona la gana.—De manera que 's veu ben clar que 'l nostre rector no está per orgas.

Castelló de Ampurias.—El papu negre, jove y hasta cert punt simpático, ab lo pretext de que 'ls noys no vayan pels carrers vagamundejant, els fá formar al peu de la rectoria, com si fos un nou Máximo Gómez, els posa de renglera, senyalant com a quefes als mes grans, y aixis colocats y ell darrera de la comitiva se 'n van a las voras del riu Muga, y allí fan alto y totas las criaturas se posan a jugar. Al poch rato compareixen las simpáticas hermanas, ab un gran número de noyetas, y mentres aquestas jugan y 'ls baillets també, las monjetas fan rodona assentadas sobre l' herba, y ell al mitj els hi explica cosas agradables. Aquest quadret idiliach ve repetintse cada festa per edificació dels vehins de aquesta vila.

LA CULPA

SAYNETE CÓMICH-POLÍTICH-XIULABLE

Personatjes: SAGASTA, SILVELA, LO PAÍS, DOS POLISSONS, que no parlan.

La escena representa una plassa pública. Lo País séu en un recó prenent lo sol. Per la dreta apareix en Silvela, per la esquerra en Sagasta. S' aturán, se miran com si anessin a menjarse... y comensa 'l saynete.

SAGASTA. Hola, sócio: vens molt bé. Feya días que 't buscava.

SILVELA. Lo mateix a mi 'm passava.

SAGASTA. ¿També 'm buscavas?

SILVELA. També.

SAGASTA. Sé que en termes atrevits 't ocupas de mi ab freqüencia, y... vaja, tenia urgencia de picarte un xich els dits.

SAGASTA. Minyó, vens molt esmolat y veig que buscas javana; pero potsé anant per llana te 'n tornarás esquilat. ¿Qué hi dit de tu?

SILVELA.

Que d' aixó que aquí a Espanya estém veyent, garbellant madurament tota la culpa 'n tinch jo.

SAGASTA.

¿Y qué? ¿Que hi posas reparo?

SILVELA.

¡Ben net!

SAGASTA.

¡Es graciós el cas! P' tser si que ara tindrás la frescura de negarho! Creume, deixa a part l' honrilla y meditan ab catxassa: la causa de lo que passa sou tú y la teva quadrilla. La eterna dessidia vostra y l' vostre mal governar ens han vingut a deixar penjats de barras al sostre. Si hem rebut tant de bastó y hem suferit tantas desgracias, se 'n han de donar las gracias al partit conservadó. Y sent tú 'l número hù ó 'l jefe, segons se diu, ¿qué més just y equitativu que donártelas a tú? (Ríent.) ¡Ets un verdader barbián!

SILVELA.

Conexia 'l teu tupé, mes no creya, en bona fé, que 'n poguessis tenir tant. ¡Culparme a mí d' un desastre que tú, tú sol has causat! (Ab amargura.)

SAGASTA.

Tú!

SILVELA.

¡Tú! No siguis pesat!

SAGASTA.

Et dich qu' ets tú!

SILVELA.

¡Vés al diastre!

SAGASTA.

Digas: quan va comensó la insurrecció ¿quí manava? Si, pero ¿quí 'm desbancava poch menos que l' enemad? ¿Quí va deixá encallá 'l carro? ¿Quí marcó ja 'l rumbo tort permetent que desde 'l Nort ens embullessin el marro? ¿Quí va predicar la guerra per la guerra, ab el deliri de convertí en cementiri aquella apartada terra? ¿No es aquesta la teva obra? Respon.

SILVELA.

Noy, quedo admirat veyent la tranquilitat ab que 't treus el moró de sobre. ¡Un home que va jurarnos qu' establirt l' autonomia tot alló s' arreglaría... y acaba de reventarnos! ¡Un home que va a la lluyta contra una nació potent y al primer pas que dá intenta se 'n torna fet una truyta!

SAGASTA.

¡Un home que... (Interrompentlo.) La cansó crech que ja passa de broma. ¿Entens? Jo no soch un home... ¿Y donchs qu' ets? (Molt serio.) Soch un senyó. (Indignant.) Tú lo qu' ets, un patró Aranya! Y tú un llop mal disfressat.

SILVELA.

¡No 't perdonaré ningú!

SAGASTA.

¡Vés a passeig, tabalot!

SILVELA.

¡Tú 'n tens la culpa de tot!

SAGASTA.

Es fals! ¡La tens tú!

SILVELA.

¡Tú!

SAGASTA.

¡Tú!

SILVELA.

(Lo País, testimoni de tota la conversa, s' alsa y s' interposa entre 'ls dos personatjes, que se 'l miran altament sorprendos.)

SAGASTA.

¡Calma, caballers! Aixó ben fácilment se disculpa: cap dels dos la té la culpa.

PAÍS.

¡Ah, no?

SAGASTA.

(Admirat.) ¿Quí la té donchs?

SILVELA.

Jo.

PAÍS.

Jo, que en lloch com a dreta lley devia, hi comés la tonteria d' obehirvos y aguantarvos.

SAGASTA.

¿Sí? (Cridant.) ¡Guardias!

PAÍS.

(Sorprés.) ¿Qué aneu a fé?

SAGASTA.

Lo que a mí m daré la gana.

SILVELA.

(Apareixen dos polissons, que 's quadran davant de 'n Sagasta.

SAGASTA.

Amarreu a aquest pavana y aconduhimel ben bé. (Ab intenció.)

PAÍS.

¡Cóm! ¿A fer tals tropelias us atreviu? ¿Ahont vivim?

SAGASTA.

En una terra ahont tenim (Ríent.) suspesas las garantias.

SILVELA.

(Los guardias Uligan al País y se 'l emportan pres.)

SAGASTA.

(A Silvela.) Vaja ¿ho veus lo que hi guanyém disputant?

SILVELA.

Noy, tens rahó. (Convensut.)

SAGASTA.

Creume, creume! Lo milló es callar ¿sabs?

SILVELA.

—Donchs... callém.

SAGASTA.

(S' agafan del bras y se 'n van xiulant la marxa de «Cádiz». —Teld pausat.)

C. GUMÁ.

LAS CENDRAS DE COLÓN

¿Qué 'n farém de las cendras?—pregunta 'l ministre d' Hisenda.—¿qué 'ns podrán servir de garantía per algun empréstit?

—No hi fa res—respón el d' Estat.—l' honor patri, el que dirán las potencias extrangeras, lo sentiment de gratitud... totas aquestas consideracions ens imponen el deber de recullir las despullas del descubridor d' América.

—En fé, si tant s' hi empenyan....

—¿Queda aprobat el pensament?

—¡Aprobat, aprobat!

Telégrama del ministre d' Ultramar al capitá general de Cuba:

«Resolta la evacuació d' aquesta isla, el govern ha acordat transportar a Espanya las cendras de Colón. Recullilas de la Catedral de l' Habana ahont deuen estar depositadas y quan vingui vosté, pórtilas.»

El general reb el parte y crida immediatament al seu secretari.

—S' ha de preparar una mica de ceremonia.

—¿Ahont?

—A la Catedral. El govern de la metrópoli 'm demana las cendras de Colón, y un acte com aquest no 's pot celebrar de qualsevol manera.

—¿Vol dir nombrar una comissió per dur las cendras a Espanya?

—No: la comissió seré jo. Lo que s' ha d' organisar es lo desenterrament, la exhumació, com diuhen els forenses.

—¿Darém un convit?

—¿Ab brindis en vers? Deixis de bromas. Invití a lo mes granat de l' Habana, avisi al clero, y dissapte, ab tota la solemnitat deguda, procedirém a l' obertura de la tomba.—

Lo secretari 's posa a treballar.

LO CAPITÁ GENERAL DE L' ISLA B. L. M.

¿D..... y l' invita a l' acte de la exhumació de las cendras de Colón, que tindrà lloch dissapte a las deu.»

Arriba 'l día senyalat. La Catedral ofereix lo mateix brillant aspecte que en la tarde del Corpus. Trajes d' etiqueta, galons daurats, creus, bandas, faixa, cordons, xarretes, curvats sabres, artísticas espasas... un bé de Deu de luxo, que ningú diria que alló es un 's isla qu' está en los últimos días de liquidación.

Lo general fa una petita arenga impregnada de sentiment y patriotisme, y dona l' ordre d' obrir la sepultura.

Tots los cors palpitan d' emoció. Allá, allá dins hi ha las cendras del home que tan va engrandir la gabia humana! En quatre cents anys ¡que n' han passat de cosas!

Los obrers alsan la llosa del monument y treuhen una petita caixa. Es l' urna que conté 'ls restos del gran genovés.

Al posarla a terra, al peu de la sepultura, un crit unánim surt de totas las bocas.

—¡Que s' obri! ¡obrir l' urna!—

Sempre bondadós y condescendent, lo general fa senyas d' autorisar lo que li demanan.

Vé 'l manyá. Lo manyé está rovellat, consumit per la implacable acció del temps.

L' home forseja ab un' eyna, tractant de fer saltar la tapa....

¡Ab quina ansietat li segueix els gestos la brillant comitiva oficial!

Per fi... ¡ara!... La cuberta de l' urna cedeix als esforços del manyá y la caixa queda oberta.

Lo primer que hi clava la vista es el general.

Mira a dintre, escudrinya 'l fondo y llensa un crit.

—Senyors: la caixa es buyda.

Tots los caps s' hi abalansan.

—¿No hi ha res?

—Res!...—

.....

¡Ni cendra!

¡Quin final mes trist!

FANTÁSTICH.

ANT mateix será veritat qu' en Polavieja cansat d' esperar aucells de pas s' ha determinat a plegá 'l ram, anantse'n ab en Silvela?

Si 's decideix a donar aquest pas, será lo que 'ns faltava veure. ¡La capitulació del general cristiá, ab tots los honors de la guerra y 'l ranxo assegurat!...

¡Quinas páginas més hermosas legará a l' Historia patria l' any de gracia de 1898!....

Entre 'l repatriats de Cuba, 'n tornan alguns ¡pobrets! que han perdut la rahó.

Un d' ells, recordant una carga al matxete que van donar els mambissos, no fá més que alzar el bras, com si volgués parar els cops.

.....

.....

.....

.....

.....

Un altre, sargento per més senyas, diu y repeteix: «La Iglesia té la culpa de tot.» Y té tan encastada a la mollera aquesta idea fixa, que introduhintse dintre de un temple, ahont un gran número de devots estavan re-

ENTRETENIMENTS D' ACTUALITAT

—Jo te l' encendré, 'l tío tío fresco;
jo te l' encendré, 'l tío de papé.

Quan el pare no té pa, la canalla, la canalla,
quan el pare no té pa, la canalla fa ballá.

sant una novena, 'ls va esquivar á garrotadas tot cridant:—Dropos, mes que dropos.... ¡Fora d' aquí!... Ala, á treballar! ¡Y diuhen qu' es boig!

***

Un tercer, músich de regiment del batalló de Asturias, desembarcat á Santander, se creu ser lo rey del mon, y vol governar al país fent que tothom treballi.

En lo vapor, durant la travessia, vá increpar varias vegadas al general Salcedo, dihentli que no 's necessitaven galons, que lo que feya falta eran treballadors. També va introduhirse en una iglesia de aquella ciutat y al veure á molta gent ajenollada—¿Qué feu aquí—'ls vá dir—Alsa, al carrer... A treballar tothom.

Conduhit al quartelillo per un guardia municipal, vá dir que com á rey del mon, estava disposat á medir als homes pel seu treball y que als que no treballessin els posaria grillons y 'ls passejaria pels carrers.

Y també aquest diuhen qu' es boig. Podrá ser; pero podrá ser també que siga molt cert aquell refrán que diu: «Els boigs fan bitllas.»

L' altre día vá descarregar á Madrid una formidable tempestat.

Y va caure un llamp sobre un dels pa-ís del Ministeri de la Guerra.

Diguém á tall de *gacettero*:

—La nube que lo disparó, no fué habida.

¿Qué dirém del pobre emperador de la Xina? Era un minyó jove, sentía inclinacions marcadas á introduhir grans reformes en lo séu país, acceptant alguns dels progressos de la civilisació occidental, y tot de un plegat ha mort, pujant de nou al trono la seva senyora mare qu' es una especie de Polavieja ab faldillas, es á dir, una reaccionaria del morro fort en tota l' extensió de la paraula.

¿Y de qué ha mort l' emperador de la Xina?

No se sab encare ben bé pel clar... pero 'ls xinos son molt aficionats al té, y una tassa de té preparada de certa manera algunas vegadas s' indigesta.

No sé si m' entenen. Si per cas no m' entenguessin, procuraria posarme al corrent del idioma de aquell país, y 'ls ho diria en xino.

D. Emilio reb anónims, pero sense llegirlos els esquinca y 'ls tira á la panera. Perque, naturalment, sent anónima una carta y venint de Londres, per anyadidura—de Londres centre universal del anarquisme—¿qué li poden dir, sino que 's prepari, per quant, á l' hora menos pensada, l' escabetxarán?

D. Emilio ja aixó s' ho sab de memoria, y per consegüent aquesta mena de cartas, ni menos las llegeix. N' hi ha prou ab enviar un sueltet á la premsa y l' efecte de que pesa sobre en Castelar una amenssa de mort, queda lograt.

Pero l' última carta anónima que ha rebut, en lloch de contenir una amenssa era tota ella un elogi del destinatari, y pera major solemnitat estava escrita en llatí.

Quan á D. Emilio varen ensenyarli 'ls trossos, y 's va enterar del seu contingut sufrí una de las majors decepcions que ha experimentat en tots los días de la seva vida.

Lo que dirá ell si vol parlar ab franquesa:—¡Ni que hagués sigut emperatris d' Austria y m' haguessin destituhit!

Contrastos.

Colón va descubrir las Américas ab tres vaixells insignificants que no valian tots plegats un miler de duros en moneda d' aquell temps.

Los séus restos tornarán á Espanya embarcats en un barco de guerra que val alguns milions, y que no ha pogut servir per conservar l' últim resto que 'ns quedava de aquell immens imperi.

Una reyna, per pagar los gastos del descubrimient, ab empenyarse algunas joyas va tenirne prou.

Y un poble, per pagar los gastos de la perdua de Cuba y Puerto-Rico no 'n tindrà bastant ab tot lo que posseheix, y quedarà empenyat per tots els sigles dels sigles.

Desde Colón á Sagasta hem fet ab América un negoci rodó com la boca de un pou sense fondo.

En vista del fracás complert de las sévas pretensions políticas, lo general Polavieja s' ha de cambiar lo nom de fonts.

El *Camilo* se 'ns ha tornat *Camelo*.

En Gamazo ha reformat de soca á arrel la segona ensenyansa.

Inspirantse en las necessitats dels temps, ha disposat que 'ls xicotets que freqüentan els Institus estudi-hin molta Doctrina cristiana, molta Historia Sagrada, y molt Llatí.

Ab aquestas tres assignaturas, es inútil dir que la nova generació lográ escalar un lloch distingit en las filas de la ilustració universal.

No será com l' actual que quan va á missa ni menos entén lo que diu el capellá.

La previa censura ha prohibit la publicació de una pastoral del bisbe de Plasencia.

Vaja, vaja... Aixó es la mar!...

Sr. bisbe de Plasencia
paciencia... paciència...
paciencia y barajar!

HÈUSELA AQUÍ

Libre España, feliz é independiente...

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans Juanito, Amelio, D. Coll, J. Aubert Manent, R. Homedes M., Un Catalanista, Un que vé del hort, R. Muntané, R. Campins, A. Bertrán, J. Gultresa, Antonet del Vendrell, A. Font, J. Bernis Pruna, Viola P., Narcís del Toro y D. Vilanova y C.—Lo qu' envian aquesta semana no fá per casa.

Ciudadans M. Amat y Carbó, J. Zenitram, Sanch de Cargol, Anton del Singlot, R. Campins, Bufa-no-fá-fí, Rey Nano, Anapaliví L., L. Espinet, Gonnella poétich, Pepet Panxeta, Pepet de l' Ala, Un que vé del hort, P. Bazar (El Barbé), Joan Via y C. de Alfonso:—Publicaré alguna cosa de lo qu' ens envian.

Ciudadá X. Viura: La composició estaria molt bé, si 's traguessen algunas assonancias: los versos blancsos ó sense rima no las comportan.—R. Lluí: Veurém de aprofitarho.—J. Baguñá: Es fluixet.—X. X. X.: Va bé.—Galán de Llansá: No 's recomana per la seva forma, y ademés el final es previst.—C. Cornelló: No 'ns acaba de agradar.—Sisket D. Paila: Algún epigrama y cantarelles recordém haverho llegit en alguna altre part.—S. Borrut Soler: La composició es fluixa.—D. Saló: La que 'ns envia, apart de ser una imitació de las de Verdager, no es gens apropiada á l' índole del almanach.—Chelin: No 'ns fan el pés.—J. M. de Oromí d' Arús: En las melodramáticas relaciones que 'ns envia hi falta vida, pero lo que hi falta mes encare es estil.—Sétilo: Ab algunas supressions s' aprofitará 'l Catálech.—P. P. T.: Rebuda la composició, va bé.—J. Esteve: La de vosté es fluixa.—Pau Piu: Encare que ben versificada, l' assumpto ofereix escassa novetat.—T. Abapa Ndé: Li agraheim l' envió de la proba fotogràfica; pero considerém que no té prou interés perque 'ns decidim á reproduhirlo.—F. Llenas: Rebudas las dos composicions. Sobre una d' ellas li advertirém que té algunas rimas imperfectes: *miracle y diable* no son consonants.—P. Amat: Els dibuixos no van.—J. Morató Grau: Aceptém l' article; pero las ilustracions no 'ns convenen á causa de sa incorreccio.—J. R. Alemany y B.: La composició no 'ns vá.—D. Ducet: Las de vosté son defectuosas no revelant gayre facilitat en l' art de la versificació.—Escarot: Va bé y queda acceptada.—M. Badia: Idem idem.—Pere Mallorquí: No van prou bé.—P. Torné E.: L' oria no 'ns serveix.—J. Angel: Tampoch ens fan pesa els versos que 'ns envia.—J. Casulleras: Aprofitaré els adagis; l' article no 'ns va.—J. C. Muntané: La composició que 'ns remet la trobém una mica infantil.—A. Montanyá: Va bé y la publicarém.—A. Rius Vidal: Utilisarém alguna cosa.—A. Miró Quim: La composició té poca novetat.—M. Boy: La que 'ns envia se 'ns figura qu' está copiada.—H. Güell: Va bé.—M. Suriol: Queda acceptat l' article.—M. Casanovas: Aprofitaré la mes curta.—Jeph La Estrella: No 'ns fa 'l pés.—J. Font y Espasa: Tindrém present al timador; y respecte á lo que 'ns envia, algo s' aprofitará.

ANTONI LOPEZ, editor. Rambla del Mítj, 20

A. López Robert, impresor.—Asalto, 63.—Barcelona.